

Het kan wél in Maastricht

Verkiezingsprogramma 2026–2030

D66

Maastricht

Het kan wél in Maastricht

Voorwoord

Maastricht wordt gemaakt door mensen die meedoen. Door jou, dus. En door mij. En door heel veel Maastrichtenaren met ons, die deze stad liefhebben en er elke dag aan bouwen. In buurten en wijken, op school en op het werk, op straat en in hun vereniging. Mensen die trots zijn op waar ze vandaan komen én nieuwsgierig naar waar we naartoe bewegen. Die weten: vooruitgang begint als je durft te kiezen.

Dit programma is voor wie vooruit wil. Voor wie gelooft dat Maastricht meer kan zijn dan wat was en politiek over meer moet gaan dan behoud of beheer. D66 kiest voor een stad die durft te bouwen, vernieuwen en richting kiezen. Een gemeente en gemeenschap waarin groot wordt gedroomd en klein wordt begonnen. Een Maastricht dat niet kabbelt aan de rand van Nederland, maar stroomt vanuit het hart van Europa.

Maastricht is een stad van kansen. Historisch én vooruitstrevend. Internationaal maar hecht. Van sjiek en sjoen, maar ook van aanpakken en doorpakken. Van buurten waar mensen elkaar kennen, van makers en ondernemers, van studenten die hier hun toekomst zien. De kracht is er en een sterk merk ook. Nu is het zaak om te zorgen dat dat gaat werken voor méér Maastrichtenaren. Dat betekent: kiezen voor wat écht het verschil maakt en onze stad sterker.

D66 kiest voor bouwen aan de stad van morgen. Met allereerst méér huizen, bijvoorbeeld rondom het spoor. Voor keihard investeren in talent, onderwijs en de gezondste generatie ooit. Voor ruimte voor ondernemers en ontwikkeling. Voor straten die groener en koeler worden en waar elk kind veilig naar school kan lopen of fietsen. En ontmoeting en beweging in elke wijk van onze stad. Omdat de toekomst geen toeval, maar beleid verdient.

In dit programma vind je de keuzes van D66. Maar het Maastricht van morgen bouwen we niet vanuit de raadszaal of alleen. Dat doen we samen. Op straat, op school en in de wijk. Door kansen te grijpen en verantwoordelijkheid te nemen. Daarom nodig ik je uit dit programma te lezen met de vraag in welke stad jij wilt leven én wat jij daaraan bij kunt dragen. En vraag ik je vooral:

Doe je mee?

Marlou Jenneskens

Lijsttrekker

Inhoudsopgave

1. Bouwen aan de stad van morgen	5
1.1. Wonen – Thuis kunnen komen in Maastricht	6
1.2. Economie, arbeidsmarkt en innovatie	9
1.3. Ondernemerskracht	10
2. Stad van kansen: talent & ontwikkeling	12
2.1. Van min negen maanden tot 21 jaar	13
2.2. Onderwijs en huisvesting	14
2.3. Studentenstad	15
2.4. De gezondste generatie ooit	16
2.5. De sociale basis en zorg	17
2.6. Asiel en migratie	19
2.7. Bestaanszekerheid	20
3. Groen, groei en beweging	22
3.1. Energie en klimaat	23
3.2. Mobiliteit	24
3.3. Groen en leefomgeving	25
3.4. Bewegen en sport	26
4. Samen de stad maken	28
4.1. Veiligheid & Wijken	29
4.2. Cultuur, erfgoed en verenigingen	30
4.3. Vrij en jezelf kunnen zijn	31
5. Bestuur: sturen en samenwerken	33
5.1. Democratie	34
5.2. Dienstverlening	36
5.3. Financiën	36
Verantwoording	38

Hoofdstuk 1

Bouwen aan de stad van morgen

Bouwen aan de stad van morgen

Maastricht is geen stad die aan de zijlijn staat. We zijn internationaal, eigenwijs en strategisch gelegen in het hart van Europa. D66 gelooft dat Maastricht alles in huis heeft om uit te groeien tot een toekomststad van formaat, als we de kansen die zich nú aandienen ook durven te grijpen.

De komst van de Einstein Telescope en de doorontwikkeling van Randwyck en de Brightlands-campus vormen een doorbraakmoment voor de stad en de regio. Dat zijn geen losse projecten, maar een kans om Maastricht te versterken als kennisstad: met innovatie, hoogwaardige werkgelegenheid, nieuwe woonvormen en een stevigere positie in Europa. Dit is hét moment om door te pakken.

Daar horen keuzes bij. In wat we willen en waar én wat niet. Stedelijke ontwikkeling en wonen gaan voor D66 hand in hand. We willen dat mensen hier niet alleen komen studeren of werken, maar ook kunnen wonen en blijven. Dat vraagt om ruimte voor nieuwe woningen op plekken waar de stad sterker wordt, in samenhang met voorzieningen, groen en bereikbaarheid. Groei moet Maastricht vooruitbrengen, niet dichtdrukken.

Voor D66 draait stedelijke ontwikkeling om kwaliteit. Kwaliteit van ruimte, van ontwerp en van het dagelijks leven. We willen straten die uitnodigen tot beweging, pleinen waar de stad samenkomt en buurten die gezond, groen en levendig zijn. Openbare ruimte is geen sluitpost, maar het visitekaartje van de stad. Ontwikkeling moet je voelen als je naar buiten stapt.

D66 verbindt daarbij stedelijke ontwikkeling aan internationale bereikbaarheid. Wie inzet op kennis en talent, moet ook investeren in verbinding. Daarom willen wij aanhaken op de hogesnelheidslijnen via Luik of Aken, zodat Maastricht sneller en directer verbonden is met Brussel, Parijs, Londen en het Ruhrgebied. Niet als extraatje, maar als voorwaarde voor groei.

D66 gelooft dat Maastricht kan groeien zonder zichzelf te verliezen. Door nu te kiezen voor kwaliteit, verbinding, ambitie en lef. Door kansen te grijpen en vooruit te kijken. Zo bouwen we aan een stad die stevig staat in de regio, open is naar Europa en aantrekkelijk blijft om te wonen, te werken en te leven.

1.1. Wonen – Thuis kunnen komen in Maastricht

Wonen is de basis van alles. Zonder een thuis geen rust, geen zekerheid en geen toekomst in onze stad. Daarom kiest D66 ervoor om wonen absolute prioriteit te geven. Niet als één dossier naast andere, maar als randvoorwaarde voor alles wat Maastricht wil zijn: een stad om te leren, te werken, te zorgen en samen te leven.

Sneller en slimmer bouwen in de bestaande stad

Maastricht groeit en dat is goed. Maar groei wordt pas vooruitgang als mensen hier ook kunnen blijven wonen en zich thuis voelen. Starters zoeken hun eerste woning, studenten willen blijven, gezinnen lopen vast en senioren willen doorstromen maar vinden te weinig passende opties. Dat vraagt om keuzes. D66 maakt die keuzes.

1. **D66 wil direct aan de slag met de bestaande woningvoorraad.** Per 2027 willen we de regels voor woningsplitsing versoepelen, Friends-contracten mogelijk maken en hospita-regelingen uitbreiden.
2. **D66 wil kaveldeling eenvoudiger maken** en ruimte maken voor tijdelijke en alternatieve woonvormen op ongebruikte kavels. Ook wil **D66 wil het optoppen van woningen stimuleren, met name in stedelijk gebied en rond stations. Daarbij benutten we bijgebouwen en grote tuinen voor extra (mantelzorg)woningen**, met zo min mogelijk regeldruk voor initiatiefnemers.
3. **We onderzoeken de kansen voor wonen achter en boven winkels, zeker in de binnenstad.** Leegstaande of onderbenutte verdiepingen boven winkels en horeca willen we actief benutten voor nieuwe woningen. Belemmerende regels voor transformatie worden daarbij actief weggenomen.

Richting kiezen voor de stad: ruimte en verdichting

Ruimte in Maastricht is schaars. Dat betekent dat we bewust moeten kiezen waar en hoe we bouwen. D66 wil de beschikbare ruimte beter benutten en zet in op verdichting op plekken waar dat logisch is. Hoogbouw is daarbij een belangrijk instrument, onder andere in de stationsomgeving, Randwyck en in het kader van Limburg Centraal. Zo kunnen we veel woningen toevoegen op plekken die goed ontsloten zijn en waar voorzieningen al aanwezig zijn.

4. **D66 pleit voor de bouw van tien woontorens**, om op korte termijn de vraag naar woningen waar het grootste gebrek aan is in te vullen. We zijn voorstander van het project 'Rondom het Spoor' waarmee een groot gedeelte van de behoefte aan woningen ingevuld kan worden. Dat betekent ook het aanpakken van de Duitse Poort en mogelijk ondertunneling.
5. D66 is trots op de stappen die als gemeente zijn gezet rond Limmel aan de Maas. Dat laat zien dat bouwen met kwaliteit en samenhang mogelijk is. **D66 geeft prioriteit aan inbreiding en verdichting binnen de stad, maar staat open voor meer uitbreiding en nieuwbouw in het buitengebied (zoals Belvedere, Limmel, Borgharen, Itteren en Lanakerveld), mits dit kwalitatief hoogwaardig kan.**

Voor wie we bouwen: doorstroming en doelgroepen

D66 wil gemengde wijken waarin mensen elkaar ontmoeten. Dat betekent dat in wijken met veel koopwoningen ruimte moet zijn voor sociale huur, en dat wijken met veel sociale huur kunnen profiteren van hoogwaardige nieuwbouw. Nieuwbouw is voor D66 geen doel op zich, maar een middel om doorstroming op gang te brengen.

6. **D66 wil wachttijden in de sociale huur terugdringen door fors te investeren in nieuwbouw en transformatie.** Het afschaffen van voorkeursregelingen lost de woningnood niet op en zet groepen onnodig tegenover elkaar. **Meer woningen bouwen wél.** Daarom kiest D66 voor versnelling van de woningbouw, zodat iedereen in Maastricht perspectief heeft op een betaalbaar thuis.
7. **D66 zet in op meer middenhuur,** door woningcorporaties te stimuleren en waar nodig regels te versoepelen zodat ook ontwikkelaars kunnen bijdragen. Als gemeente stellen we ons behulpzaam op, bijvoorbeeld door kosten voor fietsparkeren en openbare ruimte op ons te nemen.
8. Goede seniorenwoningen zijn essentieel voor doorstroming. **D66 geeft prioriteit aan betaalbare seniorenwoningen in zoveel mogelijk wijken die passen bij de wensen van senioren.** We willen instrumenten als Groot naar Beter en de Verhuiscoach inzetten om verhuizen makkelijker te maken. Zo ontstaat ruimte voor starters en gezinnen.
9. Samen met senioren vooruitdenken over wonen. **D66 zet in op een structureel stadsgesprek met senioren over hoe zij in de toekomst willen wonen.** Niet één standaardoplossing, maar ruimte voor verschillende woonwensen: kleiner wonen, gedeelde woonvormen of wonen nabij voorzieningen, zodat mensen tijdig en vrijwillig keuzes kunnen maken.
10. **D66 kiest voor woonomgevingen waarin zorg en ondersteuning dichtbij zijn, zonder dat mensen hun zelfstandigheid verliezen.** Door wonen, zorg en ontmoeting beter te verbinden, maken we het mogelijk dat mensen langer prettig en veilig in hun eigen wijk kunnen blijven wonen.
11. Voor starters blijven de opkoopbescherming en starterslening belangrijke instrumenten. **Daarnaast wil D66 onderzoeken of en waar we de 40-40-40-regel voor woningsplitsing, met het oog op de grote woningnood onder studenten en starters, kunnen afschaffen.** De bouw van studentenwoningen op de campus in Randwyck zetten we voort.
12. **Woonwagengewoners verdienen duidelijkheid en perspectief. D66 wil meer standplaatsen toestaan** op plekken waar woonwagens nu al staan en nieuwe locaties mogelijk maken waar dat ruimtelijk kan. In Zuid-Limburgs verband zetten we ons in voor meer standplaatsen en eerlijke verdeling.
13. Woningnood mag nooit een excuus zijn voor misstanden. **D66 staat voor goed verhuurderschap, met duidelijke regels en actieve handhaving op misstanden, bijvoorbeeld in de vorm van een 'Pandbrigade' zoals in Den Haag.** De Wet Betaalbare Huur voorziet in mogelijkheden, indien nodig ondersteunt de gemeente bij het afdwingen ervan.

Ruimte maken, regels tegen het licht houden

D66 staat voor duidelijke en voorspelbare regels. Handhaving is geen doel op zich. Waar regels hun functie hebben verloren of woningbouw onnodig vertragen, moeten ze worden aangepast.

14. D66 wil belemmerende en bovenwettelijke regels actief tegen het licht houden en waar mogelijk aanpassen of schrappen. Niet om kwaliteit los te laten, maar om initiatief en tempo mogelijk te maken. **Dat betekent dat D66 de regels voor transformatie, woningsplitsing en functiewijziging aan wil passen aan de woningnood van deze tijd.**

15. Waar projecten vastlopen door stapeling van eisen of hoge kosten, blijft de gemeente in gesprek met initiatiefnemers en nemen we als nodig ook regie. **D66 wil dat de gemeente samen met initiatiefnemers kijkt wat nodig is om plannen haalbaar te maken en om te voorkomen dat goede ideeën onnodig stranden.**
16. **D66 wil dat de gemeente gericht grondposities verwerft op plekken met grote woningbouwopgaven.** Omdat grond schaars is, geeft actief grondbeleid de gemeente meer regie, tempo en zeggenschap over wat er wordt gebouwd, voor wie en tegen welke voorwaarden. Zo kunnen we woningbouw versnellen, betaalbaarheid borgen en publieke belangen vanaf het begin veiligstellen.

1.2. Economie, arbeidsmarkt en innovatie

Maastricht barst van talent, kennis en ondernemerschap. D66 kiest ervoor om die kracht doelgericht te versterken. Dat vraagt om investeren, durven kiezen en samenwerken over grenzen heen.

17. De toekomst van de Maastrichtse kenniseconomie ligt in Randwyck. Daarom **wil D66 een strategisch investeringsfonds van minimaal 20 miljoen euro rondom de Brightlands Maastricht Health Campus.** We trekken hierin als gemeente samen op met de provincie, de universiteit en het academisch ziekenhuis de randvoorwaarden voor innovatie te scheppen. Daarmee versterken we het toekomstig verdienvermogen van onze stad.
18. **D66 wil dat Maastricht alles op alles zet om de Einstein Telescope Pathfinder te versterken** en actief bijdraagt aan de komst van de Einstein Telescope naar onze regio. Dit zijn investeringen die de internationale positie van Maastricht versterken en langdurige werkgelegenheid opleveren.
19. **D66 wil dat Maastricht een economische structuurvisie voor de lange termijn ontwikkelt, met ruimte voor gerichte ontwikkeling in de hele stad.** Dat betekent dat we in Maastricht ook nieuwe economische concepten op gerichte plekken buiten de binnenstad toelaten wanneer de markt hier actief om vraagt. Hier valt ook horeca onder.
20. Een sterk investeringsklimaat ontstaat niet vanzelf. **D66 kiest ervoor om actief ruimte te maken voor hoogwaardige en innovatieve bedrijvigheid.** Zo verbreden we de economische basis van de stad en creëren we perspectief voor verschillende opleidingsniveaus.
21. **D66 wil versterken wat werkt, zoals Team Ondernemen Maastricht, het Centrummanagement, Maastricht Marketing, het Starterscentrum Limburg en de Maastricht Awards.** Die blijven we ondersteunen en doorontwikkelen.
22. Waar dat helpt, **wil D66 opnieuw werk maken van Bedrijveninvesteringszones,** zodat ondernemers samen met de gemeente kunnen investeren in veilige, toekomstbestendige en goed functionerende bedrijventerreinen. Praktische samenwerking staat daarbij voorop.
23. De grootste uitdaging van onze tijd is de arbeidsmarkt. **D66 wil dat de gemeente een actieve arbeidsmarktstrategie gaat voeren,** waarin onderwijs, werkgevers en de gemeente structureel samenwerken, met speciale aandacht voor zorg, techniek, onderwijs en veiligheid. We investeren in om- en bijscholing, betere matching en het behoud van talent voor de stad.
24. **Maastricht zorgt dat internationale werknemers en hun gezinnen zich snel thuis voelen, door het versterken van het Expat Centre, goede informatievoorziening en begeleiding bij wonen, zorg, onderwijs en taal.** Ze zijn hier niet te gast maar bouwen mee aan onze stad.

25. De Maastrichtse economie stopt niet bij de grens. **D66 kiest nadrukkelijk voor Euregionale samenwerking** met Luik, Hasselt en Aken. We werken samen aan economische kansen over de landsgrens, nemen belemmeringen weg en zetten in op betere afstemming van regels, zodat ondernemers en werknemers zich makkelijker over de regio kunnen bewegen. Regulier overleg met onze buurgemeenten uit België, Visé, Lanaken en Riemst is daarvoor nodig en wenselijk.
26. **D66 wil dat Maastricht, samen met bijvoorbeeld Studio Europa Maastricht, véél meer inzet op de Europese branding van onze stad en actief kansen zoekt en verzilvert.** Samen met andere partijen lobbyen we actief voor de komst van toonaangevende instituten van de Europese Unie naar Maastricht. Het verdrag is immers in onze stad ondertekend.
27. **Maastricht Aachen Airport is voor D66 geen basisinfrastructuur.** De luchthaven is geen kerntaak van de gemeente en wat ons betreft gaan er geen gemeentelijke middelen meer naartoe. Publiek geld investeren we in voorzieningen die direct bijdragen aan de ondernemerskracht van onze eigen stad.
28. Maastricht moet geen tussenstation zijn, maar een stad om te blijven. **D66 wil dat studenten hier hun toekomst opbouwen en investeren in de eerste baan van starters en lokale traineeships.** Daarom versterken we de verbinding tussen onderwijs, campus en arbeidsmarkt, onder meer door samen te werken met bedrijven aan traineeships en startersposities. Studeren en werken in Maastricht moeten logisch op elkaar aansluiten.
29. De economie leeft bovendien niet alleen op de campus of in de binnenstad. **D66 kiest ervoor om economische kansen dichterbij huis te brengen.** Daarom werken we aan een economische agenda per wijk, met ruimte en middelen voor wijkondernemers, buurtdiensten en laagdrempelige werkplekken. Zo versterken we lokale bedrijvigheid én de samenhang in buurten.

1.3. Ondernemerskracht

Ondernemen moet in Maastricht mogelijk zijn. D66 kiest voor een gemeente die vertrouwen geeft in plaats van wantrouwen organiseert. De overheid stelt duidelijke kaders, maar staat niet in de weg. Dat betekent minder formulieren, snellere procedures en echte regelluwe zones.

30. Te vaak verdwalen ondernemers in een wirwar van afdelingen en loketten. **D66 wil één helder en persoonlijk aanspreekpunt voor ondernemers,** waar vergunningen, subsidies, signalen en ideeën samenkomen. Ondernemers krijgen één contactpersoon en één duidelijk digitaal portaal. De gemeente staat naast ondernemers, niet erboven.
31. **D66 wil onnodige beperkingen voor terrassen en winkeltijden afschaffen.** Dat betekent dat ondernemers, in overleg met hun omgeving, met goed onderbouwde en liefst zo breed mogelijk gedragen, voorstellen mogen komen, die worden voorgelegd aan een onafhankelijke commissie van experts.
32. Het midden- en kleinbedrijf vormt het fundament van de Maastrichtse economie. **D66 wil dat het MKB ook bij de gemeente op één staat.** We maken gemeentelijke aanbestedingen toegankelijker voor kleinere bedrijven en schrappen eisen die alleen grote partijen aankunnen. Lokale ondernemers krijgen een eerlijke kans om mee te doen, mits kwaliteit en prijs in balans zijn. Daarnaast maken we groei mogelijk met meer kleine bedrijfsunits, flexibele huurconstructies en ondersteuning bij financiering via gemeentelijke kredietgaranties.

33. Ondernemers zijn meer dan economische spelers; zij zijn **mede-stadmakers**. Zij zorgen voor werk, levendigheid, ontmoetingsplekken en betrokkenheid in buurten en wijken. **D66 ziet ondernemers als partners in het bouwen aan de stad**. Dat vraagt om een gemeente die luistert, meedenkt en ruimte geeft aan initiatief, juist waar ondernemerschap bijdraagt aan leefbaarheid, sociale samenhang en trots op de stad.
34. Een sterke binnenstad is daarbij onmisbaar. **D66 wil een binnenstad die leeft, vernieuwt en uitnodigt**. Ondernemers bepalen hun eigen openingstijden, terrassen krijgen ruimte en bureaucratie wordt beperkt. We versterken het centrummanagement en investeren in citymarketing, zodat horeca, retail en cultuur elkaar versterken. Functies mogen zich mengen: winkels, werkplekken en ontmoetingsplekken naast en door elkaar. Een binnenstad die ook 's avonds leeft, is aantrekkelijker, veiliger en economisch sterker.

Bruisende stad

D66 staat voor een bruisende stad, die ruimte biedt aan de evenementen die onze gemeente kleur én bekendheid geven. Tegelijkertijd geloven we dat minder drukte op één plek en meer spreiding van bezoekers de ruimte biedt om ook andere delen van het centrum en de stad tot bloei te laten komen.

35. **D66 wil dat de gemeente een meer richtinggevende visie op evenementen ontwikkelt**, waarbij we spreiding stimuleren en de meest gewenste plekken ook durven belasten op grond van hun schaarste. D66 pleit er daarbij voor dat de gemeente de locaties waar door de gemeente in geïnvesteerd is, zoals het Frontenpark/Gashouder en de lage Maaskade bij Kesselskade/Maasboulevard ook actiever benut en aanbiedt voor evenementen.
36. **Tot die tijd wil D66 de 60-dagen norm handhaven én experimenteren met 3 wildcards per jaar, als zeer unieke evenementen die zich aandienen, waarvan we kunnen leren.**
37. **D66 wil dat de gemeente meer werk maakt van een regelarm evenemententerrein, bijvoorbeeld rondom de gashouder**. Ook willen we de mogelijkheden voor andere evenemententerreinen aan de randen van de stad onderzoeken, in samenwerking met andere gemeenten.
38. **Daarnaast wil D66 onderzoeken of het gericht inzetten van hogere of lagere precariorechten op basis van de schaarste van de locatie en daarmee gemoeide kosten en/of overlast**, kan helpen om meer spreiding over de stad te veroorzaken. Dat betekent: duurder maken waar de vraag het grootst is en makkelijker mogelijk maken waar de ruimte er wél is.

Hoofdstuk 2

Stad van kansen: talent & ontwikkeling

Stad van kansen: talent & ontwikkeling

Wie vandaag investeert in de volgende generatie, bouwt aan een stad die morgen sterker, gezonder en kansrijker is. D66 kiest ervoor om vooruitgang mogelijk te maken door te investeren in mensen. Niet met losse projecten of tijdelijke impulsen, maar met keuzes die op de lange termijn verschil maken. Investeren in onderwijs, beweging en gezondheid is geen kostenpost, maar een bewuste én economisch verstandige keuze voor een stad die problemen kan voorkomen, in plaats van ze later veel duurder te repareren. Want preventie kost minder dan zorg.

In Maastricht zijn de verschillen tussen wijken groot. Dat zien we terug in gezondheid, schoolloopbanen en deelname aan sport en cultuur. D66 wil die verschillen verkleinen door gericht te investeren. Niet iedereen heeft dezelfde start, dus behandelen we niet elke wijk hetzelfde. We kiezen voor maatwerk en focus, zodat kinderen en jongeren gelijke kansen krijgen om zich te ontwikkelen. Daarbij geloven we in de kracht van mensen zelf. D66 kiest voor meedoen en meebeslissen. Kinderen, jongeren en ouders weten vaak goed wat nodig is om verder te komen. De gemeente ondersteunt waar nodig en geeft ruimte waar het kan. Zo versterken we zelfvertrouwen, betrokkenheid en veerkracht.

Dit hoofdstuk gaat over hoe we dat doen: door als gemeente te investeren in de samenwerking tussen onderwijs, opvang, gezondheid, sport en de sociale basis met elkaar te verbinden en door kinderen en jongeren centraal te stellen

2.1. Van min negen maanden tot 21 jaar

Wie vooruit wil, moet durven investeren in mensen. Maastricht heeft sterke scholen, actieve verenigingen en betrokken professionals die zich dagelijks inzetten voor kinderen en gezinnen. D66 kiest ervoor om die bestaande kracht beter te benutten en te versterken, door samenhang aan te brengen waar nu versnippering is.

39. **D66 wil niet invullen wat de behoeften en verschillen per wijk zijn maar samen met de mensen die er wonen, starten met een grondige en gerichte analyse per buurt.** Zo brengen we de uitdagingen én kansen en verschilmakers goed in beeld en zetten we doelgericht in op effectieve verbeteringen die mensen ook merken.
40. **D66 investeert 2 miljoen euro per jaar in één integraal programma talentontwikkeling van min negen maanden tot 21 jaar.** In dit programma werken alle partijen die betrokken zijn bij het opgroeien, opvoeden en onderwijzen van kinderen en jongeren samen. Onderwijs, jeugd, sport, cultuur, gezondheid en bestaanszekerheid worden met elkaar verbonden, met een focus op preventief en wijkgericht werken. Binnen dit programma maken we één gezamenlijke agenda voor de lange termijn. De gemeente neemt hierin haar rol om partijen samen te brengen, draagt vanuit haar eigen rol bij aan de doelen, ondersteunt partijen bij de aanvraag van middelen bij het Rijk of de provincie en gaat subsidieconfetti en verantwoordingsdruk tegen.

41. **D66 wil overgangen versoepelen**, zoals tussen basis- en voortgezet onderwijs, en werken aan doorlopende leerlijnen en samenhangende structuren voor zorg en ondersteuning. Professionals krijgen de ruimte om samen te werken, zonder te worden afgeremd door schotten tussen beleidsterreinen of verschillende regels en potjes.
42. **D66 wil voor ieder kind in Maastricht een kansrijke start**. Daarom zetten we in op de eerste 100 dagen en vroege, toegankelijke en passende ondersteuning voor (aanstaande) ouders. We onderzoeken waar financiële drempels gezinnen in de weg staan en hoe die kunnen worden weggenomen. We hebben daarbij in het bijzonder aandacht voor de tekorten in de kraamzorg en samenwerking met alle partijen rondom ouders en kind.

2.2. Onderwijs en huisvesting

D66 kiest voor onderwijs als ruggengraat van kansen en motor voor vooruitgang. We richten beleid niet alleen op scholen, maar op alles eromheen: goede huisvesting, rust in de wijk en ondersteuning voor kinderen en hun ouders, zodat zij hun interesses en talenten kunnen ontwikkelen.

Scholen en kinderopvang zijn meer dan gebouwen. Het zijn plekken waar kinderen opgroeien, ouders elkaar ontmoeten en wijken samenkomen. In Maastricht zien we dat scholen in sommige buurten het kloppend hart van de wijk zijn. D66 kiest ervoor die rol bewust te versterken. Dat vraagt om duidelijke keuzes in hoe we bouwen, investeren en samenwerken met onderwijs- en opvangpartners.

D66 investeert in gezonde, duurzame en toekomstbestendige schoolgebouwen die samenwerking mogelijk maken tussen onderwijs en opvang, professionals en ouders. Daarbij kijken we niet alleen naar de stenen, maar juist naar wat een gebouw mogelijk maakt voor de ontwikkeling van kinderen en de samenhang in de wijk.

43. Talentontwikkeling mag niet afhangen van de portemonnee van je ouders. **D66 maakt van de rijke schooldag met extra sport, cultuur en activiteiten voor talentontwikkeling, een Maastrichtse standaard**. Dat betekent dat we uiterlijk in 2028 op alle scholen (PO, VO en SO) die dit willen, extra aanbod realiseren. Scholen werken hierbij structureel samen met sportverenigingen, culturele instellingen en de bibliotheek, zodat kinderen hun talenten kunnen ontdekken en ontwikkelen. Ook onderzoeken we of het mogelijk is om zwemmen op termijn toe te voegen aan het rijke dagaanbod, waarbij een eigen bijdrage van ouders geen taboe is.
44. Leren aan de toekomst van Maastricht. **D66 zet in op structurele uitwisseling tussen scholen in het funderend onderwijs en lokale ondernemers en organisaties, Brightlands en de Einstein Telescope**. We verbinden scholen aan bedrijven, zorginstellingen en onderzoeksprojecten rond de Einstein Telescope via gastlessen, praktijkopdrachten en korte stages. Zo maken we wetenschap, techniek en ondernemerschap zichtbaar en bereikbaar, en laten we kinderen en jongeren ervaren dat leren in Maastricht ook leidt tot werken en blijven in Maastricht.

45. **We onderzoeken of er op méér Maastrichtse scholen gezonde tussendoortjes, ontbijt of lunch kunnen worden aangeboden.** We kijken hierin allereerst naar samenwerking met ouders en in de wijk en waar dat niet mogelijk is en het landelijke programma schoolmaaltijden niet voorziet, onderzoeken we hoe we hierin -bijvoorbeeld door het faciliteren van een keuken of andere voorzieningen- als gemeente kunnen ondersteunen.

Scholen & omgeving

Scholen zijn er voor het leren én leven. Mentale gezondheid, prestatiedruk en stress, de situatie of relatie van ouders, burgerschap, veiligheid, pesten of rellen in de wijk: het zijn allemaal maatschappelijke vragen waar de school elke dag een antwoord op moet verzinnen. De gemeente heeft hier vanuit zorg of anderszins vaak een rol. D66 wil dat de gemeente actief samenwerkt met de professionals in en rondom school versterkt en schoolteams hierbij ontzorgt of ondersteunt waar mogelijk.

46. **D66 wil scholen en kindcentra verder ontwikkelen tot ankers in de wijk**, waar onderwijs, kinderopvang, jeugd, sport en cultuur samenkomen en professionals elkaar gemakkelijk weten te vinden. Door multifunctioneel gebruik te stimuleren dragen schoolgebouwen ook buiten schooltijd bij aan sport, cultuur en ontmoeting in de wijk.

47. **D66 wil scholen verder versterken tot familiescholen**, waar ouders welkom zijn en opvoedondersteuning dichtbij is. We bouwen voort op de Maastrichtse brugfunctionaris en versterken deze rol als vaste schakel tussen school, gezin en wijk.

48. De leraar en docent centraal. **D66 zet in op ondersteuning en versterking van leraren, conciërges, schoolleiders en iedereen die in en rondom het onderwijs werkt.** Minder bureaucratie, meer professionele ruimte en ondersteuning, zodat zij kunnen doen waar ze goed in zijn: lesgeven en talent laten bloeien.

49. De fysieke omgeving doet ertoe. **D66 kiest ervoor dat in 2030 elke Maastrichtse school in het primair, voortgezet en speciaal onderwijs beschikt over een groen en beweegvriendelijk schoolplein en waar mogelijk is aangesloten op een beweeglint door de wijk.** Zo verbinden we onderwijs, gezondheid en leefomgeving op een concrete en zichtbare manier.

50. **Leren stopt niet bij een diploma.** D66 kiest voor een stad waar bij- en omscholing vanzelfsprekend zijn. Samen met onderwijsinstellingen en werkgevers maken we het makkelijker voor mensen om zich gedurende hun leven te blijven ontwikkelen, zeker in sectoren waar de druk groot is, zoals zorg en onderwijs.

2.3. Studenten

Studenten houden Maastricht levendig. Ze werken in de horeca en de thuiszorg, lopen stage bij lokale bedrijven en zorgen voor reuring in de stad. Dankzij studenten blijven cafés open, zorgteams draaiende en buurten in beweging. Dat samenleven gaat niet vanzelf: wonen, ruimte en leefbaarheid vragen om goede afspraken. Maar voor D66 is het uitgangspunt duidelijk: we spelen student en stad niet tegen elkaar uit. We hebben elkaar nodig. Studenten zijn onmisbaar voor de toekomst van Maastricht en onze stad voor hun opleiding.

51. **D66 wil dat studenten een structurele stem hebben bij het beleid dat hen aangaat.** We zetten daarom de op ons initiatief gestarte samenwerking met de studentenraad van Universiteit Maastricht, Hogeschool Zuyd en VISTA College voort en betrekken studenten actief bij oplossingen. We blijven samen andere studentensteden bezoeken om te leren van goede voorbeelden.
52. **D66 wil het programma Studentestad uitbreiden met een gericht programma 'van student tot baan' en lijn rondom integratie.** Hiermee nemen we gerichte maatregelen om studenten aan Maastricht te binden én hun integratie in de stad bevorderen. Daar worden nu al goede stappen in gezet, bijvoorbeeld op de Inkom. Wij breiden dit uit door middel van langlopende gratis Nederlandse taallessen, uitleg en ervaring van Maastrichtse cultuur, tradities en gewoontes, en stages binnen het maatschappelijke middenveld.
53. **D66 wil dat Maastricht, net zoals in andere studentensteden, studentambtenaren in dienst neemt die ons de brug helpen slaan tussen het stadhuis en het studentenleven.**
54. Samenleven ook betekent dat je verantwoordelijkheid neemt voor elkaar en voor de stad. D66 blijft het studentenverenigingsleven actief betrekken bij beleid. Maar wie over de grens gaat en de veiligheid, leefbaarheid of gelijkwaardigheid schaadt, wordt aangepakt. **D66 wil dat de gemeente, in overleg met de Universiteit Maastricht en Hogeschool Zuyd, consequent optreedt tegen excessen en onwenselijk of onveilig gedrag.**
55. **D66 wil het aantal rustige studieplekken uitbreiden,** samen met de onderwijsinstellingen maar ook bibliotheken en wijkhuizen.
56. D66 wil méér aandacht voor het MBO en een gelijkwaardige behandeling voor alle studenten. **Daarom zorgen we dat MBO, HBO en WO studenten gelijkwaardig behandeld worden op plekken waar dit nog niet gebeurt, bijvoorbeeld bij het afsluiten van een sportabonnement.**
57. **D66 wil meer investeren in samenwerking met het MBO, het Richting Zuid-traineeship bij de gemeente toegankelijk maken voor MBO-studenten en gerichte leeromgevingen opzetten waar praktijk en onderwijs elkaar versterken, bijvoorbeeld waar het gaat om de energietransitie, zorg en ondernemerschap, horeca of retail.**

2.4. De gezondste generatie ooit

Gezond opgroeien betekent meer dan niet ziek zijn. Het gaat ook over mentale veerkracht, erbij horen en je niet alleen voelen. In Maastricht is al veel bereikt met gerichte inzet op bewegen, gezonde voeding en een gezonde leefomgeving. D66 kiest ervoor om daarop voort te bouwen en die aanpak te versterken.

We maken preventie en gezondheid een vaste pijler van het gemeentelijk beleid en verbinden dit expliciet aan onderwijs, jeugd en de pedagogische basis. D66 wil dat onderwijs, sport en cultuur samen de ruggengraat vormen van gezond opgroeien in de wijk.

Bewegen, ontmoeten en meedoen moet vanzelfsprekend zijn in het dagelijks leven van kinderen. Daarom versterken we de samenwerking tussen scholen, kinderopvang, sportverenigingen en culturele instellingen. Zo ontstaan sterke netwerken rond kinderen en jongeren, dichtbij huis.

58. De omgeving rond scholen en opvanglocaties speelt daarin een cruciale rol. **D66 kiest voor investeringen in veilige routes, groene schoolpleinen en toegankelijke sport- en speelplekken**, zodat bewegen en ontmoeten logisch onderdeel worden van de dag.
59. **Mentale gezondheid verdient structurele aandacht, inzet én budget. D66 wil meer inzetten op het aanpakken van eenzaamheid en terugdringen van mentale kwetsbaarheid**, door onderwijs, jongerenwerk, sport en cultuur samen te laten werken aan ontmoeting, zelfvertrouwen en uitwisseling. We zetten daarbij in op bewezen effectieve interventies, zoals Join Us.
60. Tot slot **kies D66 waar mogelijk voor een domeinoverstijgende aanpak en daarmee samenhang en effectiviteit**. Minder losse gezondheidsprojecten en meer integrale programma's dragen bij aan gezondheid én verbondenheid in de wijk. Verschillende financieringsstromen zorgen vaak voor verkokering, maar deze zijn voor ons niet leidend, een drempelloze doorstroom en duidelijkheid voor de gebruikers staan voorop. Juist door samen te werken, van praktijkondersteuner tot consultatiebureau, huisarts tot mantelzorgpunt, kinderopvang en wijkverpleegkundige, dragen we effectief bij aan gezondheid en verbondenheid in de wijk. Zo bouwen we stap voor stap aan de gezondste generatie die Maastricht ooit heeft gekend.

2.5. De sociale basis en zorg

D66 gelooft in sterke gemeenschappen en in de eigen kracht van mensen om samen hun leven en omgeving vorm te geven. In Maastricht zien we elke dag dat veerkracht ontstaat in buurthuizen, verenigingen, scholen en bewonersinitiatieven, vaak nog vóórdat problemen zorg worden. D66 zet vol in op preventie, omdat dat loont en kiest ervoor om die sociale basis centraal te stellen en te investeren in de netwerken, ontmoetingsplekken en laagdrempelige ondersteuning die ervoor zorgen dat inwoners elkaar kennen, meedoen en er voor elkaar zijn. Dat vraagt om ruimte en vertrouwen.

61. D66 kiest voor een overheid die naast mensen staat, die investeert in plekken en momenten van ontmoeting en professionals inzet waar zij versterken in plaats van overnemen. **Continuïteit en vertrouwen** zijn daarbij essentieel, zodat initiatieven niet telkens opnieuw hoeven te beginnen. Vrijwilligerswerk en ruimte voor eigen initiatieven van inwoners zijn wat D66 betreft onmisbaar voor onze stad en moeten door de gemeente beter en structureler met middelen, adviezen en faciliteiten mogelijk worden gemaakt. Voor deze initiatieven is net als bij ondernemers één aanspreekpunt van wezenlijk belang.
62. Participatie staat niet los van het sociaal domein. **D66 kiest voor meer samenhang en duidelijkheid in ondersteuning**, volgens het principe *één gezin, één plan, één regisseur*. Dat betekent: minder loketten, minder tegenstrijdige regels en één duidelijk aanspreekpunt voor inwoners. Zo sluit ondersteuning beter aan bij wat gezinnen en individuen écht nodig hebben en krijgen professionals de ruimte om samen te werken.
63. Juist door ontmoeting en meedoen kunnen problemen vroeg worden gesignaleerd. **D66 wil dat participatie, welzijn, onderwijs en zorg sterker met elkaar worden verbonden**, zodat eenzaamheid, overbelasting of schulden niet pas zichtbaar worden als ze al zijn geëscaleerd. De sociale basis is geen sluitpost, maar de eerste verdedigingslinie. Daarom investeren we in laagdrempelige voorzieningen. Professionals zijn herkenbaar aanwezig in de wijk en krijgen het mandaat om te handelen. Inwoners hebben één aanspreekpunt. Problemen worden opgepakt waar ze ontstaan, zonder doorschuiven tussen loketten.

64. Eenzaamheid raakt steeds meer Maastrichtenaren, jong en oud. **D66 kiest ervoor eenzaamheid actief en structureel aan te pakken**, met bewezen effectieve interventies zoals Join Us en Eén tegen Eenzaamheid. Ontmoeting in wijken wordt versterkt via scholen, sportverenigingen, cultuurinitiatieven en buurtvoorzieningen. Niet incidenteel, maar als vast onderdeel van beleid.
65. **D66 wil dat iedereen mee kan doen met sport en cultuur.** Daarom onderzoeken we of Maastricht Sport nog meer kan ondersteunen bij hulpvragen en waar we verschillende potjes vanuit jeugd- of armoedebeleid, slimmer en simpeler kunnen inzetten om deelname te verhogen van wie dat niet zelf kan betalen.
66. **D66 wil stevig inzetten op vroegsignalering en tijdige ondersteuning**, samen met scholen, kinderopvang, jongerenwerk, wijkteams en zorg- en welzijnsorganisaties. Door problemen vroeg en dichtbij op te vangen, blijft jeugdzorg het sluitstuk. Dat is beter voor kinderen en gezinnen en noodzakelijk voor een houdbaar systeem.
67. In de jeugdzorg staat het belang van kinderen en gezinnen altijd voorop. **D66 kiest ervoor de continuïteit van cruciale jeugdzorg te borgen als die onder druk komt te staan.** Tegelijkertijd erkennen we dat structurele problemen in de jeugdzorg een landelijk systeemprobleem zijn. **D66 wil dat Maastricht samen met andere centrumsteden optrekt richting het Rijk om die verantwoordelijkheid én financiën af te dwingen.**
68. Als centrumstad neemt Maastricht verantwoordelijkheid in Zuid-Limburg, maar niet alleen. **D66 wil duidelijke regionale afspraken over taken, kosten en risico's, met tijdige en volledige informatie voor de gemeenteraad**, zodat we kunnen sturen voordat problemen escaleren. We sturen op kwaliteit, stabiliteit en een toekomstbestendig zorglandschap en werken aan jeugdzorg die niet voortdurend in crisis is, maar werkt vanuit een meerjarige visie, gebaseerd op wat werkt.
69. **D66 wil dat Maastricht een dementievriendelijke stad wordt, waar mensen met dementie zo lang mogelijk veilig en waardig kunnen blijven meedoen.** Dat vraagt om toegankelijke zorg en voorzieningen, goed getrainde professionals en ondersteuning van mantelzorgers, én om wijken en openbare ruimte die veilig, herkenbaar en overzichtelijk zijn. Zo verbinden we zorg, welzijn en de inrichting van de stad met elkaar.

Mantelzorg

Mantelzorgers zijn onmisbaar voor Maastricht. D66 wil mantelzorg beter vol te houden, door ondersteuning eenvoudiger, eerder en persoonlijker te organiseren.

70. **D66 wil dat mantelzorgers eerder in beeld komen via Wmo-gesprekken, huisartsen, scholen en werkgevers, met extra aandacht voor jonge mantelzorgers.** Zo voorkomen we overbelasting voordat het misgaat. We willen daarnaast dat mantelzorgers één duidelijk aanspreekpunt en passende ondersteuning.
71. **D66 kiest voor vaste mantelzorgconsulenten als herkenbaar aanspreekpunt voor eenvoudige en toegankelijke respijtzorg**, zodat tijdelijke ontlasting beschikbaar is wanneer die nodig is. **Ook wil D66 wil praktische belemmeringen voor mantelzorg wegnemen**, bijvoorbeeld via passende parkeer- en OV-oplossingen. Gemeente Maastricht geeft als mantelzorgvriendelijke werkgever het goede voorbeeld en stimuleert hiertoe ook andere werkgevers.

72. **D66 wil kijken hoe we mondzorg bereikbaar maken voor alle Maastrichtenaren**, omdat dit cruciaal is voor je verdere gezondheid. Daarom pleiten wij landelijk voor opname van mondzorg in het basispakket en kijken we lokaal of we vanuit onze eigen rol in het kader van bijvoorbeeld armoede of jeugdbeleid, zoals met onze motie tandenfee.
73. Veiligheid is een basisvoorwaarde om mee te kunnen doen. **D66 wil dat slachtoffers van huiselijk geweld kunnen rekenen op veilige, duurzame opvangplekken**. Noodoplossingen mogen nooit ten koste gaan van veiligheid of welzijn. Maastricht werkt hierbij samen met zorgorganisaties en woningcorporaties en handelt in lijn met het Verdrag van Istanbul.

2.6. Asiel en migratie

Asiel en migratie vragen om eerlijkheid én verantwoordelijkheid. Voor D66 is dat geen debat over cijfers of sentimenten, maar over mensen en over oplossingen die werken. Wie terecht bescherming zoekt, verdient veiligheid, duidelijkheid en perspectief, geen jarenlange onzekerheid in opvang zonder uitzicht. Tegelijk vraagt dit van de gemeente dat zij hun rol serieus nemen, binnen de wet en in goed overleg met partners. Waar overlast ontstaat, moet die worden aangepakt. Niet door mensen weg te zetten of problemen te ontkennen, maar door concrete maatregelen, duidelijke afspraken en handhaving waar nodig. Daarom kiest D66 voor beleid dat doorstroom mogelijk maakt, opvang menselijk houdt én de leefbaarheid in buurten beschermt. Niet door weg te kijken of te vertragen, maar door verantwoordelijkheid te nemen en te doen wat nodig is.

74. **D66 vindt dat Maastricht zijn verantwoordelijkheid neemt** in de opvang van asielzoekers en statushouders. We **handhaven de huidige opvanglocaties** en blijven in **nauw overleg met het COA** zorgen voor voldoende plekken, conform onze wettelijke verplichtingen. Daarbij blijft de voorrang voor de meest kwetsbare doelgroepen zoals alleenstaande vrouwen en statushouders overeind.
75. **D66 wil dat opvang gericht is op herstel en perspectief**, niet op langdurig verblijf zonder uitzicht. Lang in de opvang blijven is onwenselijk, zeker voor kinderen. **D66 kiest voor snelle doorstroom naar een eigen woning**, door duidelijke afspraken te maken met woningcorporaties. Zo vinden statushouders sneller stabiliteit en blijven opvangplekken beschikbaar voor wie ze het hardst nodig heeft.
76. **D66 wil dat wie in Maastricht komt, zo snel mogelijk mee gaat doen en start met werken óf een opleiding**. Dat geeft perspectief, vergroot eigenwaarde en zorgt voor een goede landing in de stad en samenleving. D66 nam daarom het initiatief voor de Maastrichtse pilot 'asielzoekers sneller aan het werk'. De evaluatie laat zien dat deze aanpak werkt: meer dan zestig mensen zijn gestart met betaald werk, werkgevers zijn tevreden en deelnemers integreren sneller. D66 blijft zich inzetten om statushouders te ondersteunen richting arbeidsmarkt of opleiding, wil deze pilot voortzetten en uitbreiden, zodat meedoen vanaf dag één de norm wordt in Maastricht.

2.7. Bestaanszekerheid

Bestaanszekerheid is de basis voor vrijheid en vooruitgang. D66 wil dat werken altijd loont. Inwoners moeten inzicht hebben in wat extra werken of doorgroeien betekent voor hun besteedbaar inkomen, zodat zij niet vastlopen in armoedevallen of onzekerheid.

77. Het huidige armoedebeleid is te ingewikkeld. **D66 wil inkomensondersteuning eenvoudiger, begrijpelijker en waar mogelijk automatisch maken.** Minder regelingen, minder loketten en meer focus op het werkelijk besteedbaar inkomen. Zo komt ondersteuning terecht bij wie dat nodig heeft, zonder dat mensen vastlopen in formulieren of bang zijn om iets verkeerd te doen. Daarbij kijken we naar het werkelijk besteedbaar inkomen, zodat ondersteuning terecht komt bij wie die nodig heeft. Bij die mensgerichte aanpak hoort ook dat de gemeente bij de handhaving en controle van (de inlichtingenplicht uit) de participatiewet en van andere gemeentelijke uitkeringen minder snel overgaat tot het terugvorderen van die uitkering dan wel het stopzetten daarvan.
78. D66 wil dat meedoen ook lukt voor mensen die nét buiten de regelingen vallen. **Daarom onderzoeken we of het mogelijk is een pilot met een Persoonlijk Leefbudget in te voeren.** Minder versnipperde regelingen, **meer vrijheid en vertrouwen.** Na één jaar evalueren we gebruik, betaalbaarheid en uitvoerbaarheid om te bepalen of dit structureel wordt ingevoerd.
79. Woon- en energielasten drukken zwaar op huishoudens. **D66 wil gericht investeren in isolatie en energiebesparing om vaste lasten structureel te verlagen.**
80. Schulden veroorzaken stress en ondermijnen gezondheid en perspectief. **D66 kiest voor een mensgerichte aanpak van schulden,** die uitgaat van vertrouwen, eigen kracht en toekomstperspectief. Schuldhulpverlening is laagdrempelig, persoonlijk en gericht op vroegsignalering, begeleiding en goede nazorg.
81. Ook zelfstandigen en kleine ondernemers kunnen vastlopen. **D66 wil dat schuldhulp en ondersteuning ook voor zzp'ers en MKB'ers toegankelijk is,** met maatwerk dat past bij wisselende inkomens en ondernemersrisico's.
82. Schaamte mag nooit een drempel zijn. **D66 wil financiële problemen bespreekbaar maken,** met begrijpelijke communicatie en een veilige toegang tot hulp. Tegelijk investeren we in preventie, zoals financiële coaching en tijdige signalering bij betalingsachterstanden.
83. We verbinden bestaanszekerheid expliciet aan onderwijs en jeugd. **D66 kiest ervoor financiële stress bij gezinnen vroeg te herkennen en aan te pakken,** om te voorkomen dat problemen zich opstapelen en kansen verloren gaan. We maken daarbij expliciet de verbinding met de brugfunctionarissen op school en andere professionals in en rondom het kind en gezinnen, of in de wijk.
84. Meedoen begint bij wat mensen wél kunnen. **D66 wil dat de gemeente, samen met partners, inzet op maatwerk en ontwikkeling om uitval te voorkomen, van voortijdig schoolverlaten tot langdurige afstand tot werk.** Door begeleiding, leer-werktrajecten en tijdige ondersteuning voorkomen we dat mensen uit beeld raken en langs de kant blijven staan.

85. Re-integratie en participatie met de menselijke maat voorop. **D66 wil dat de gemeente grip houdt op participatie en re-integratie, gericht op ontwikkeling en het voorkomen van uitval.** mTB past binnen deze lijn als sociale werkvoorziening waar mensen, die niet vanzelf meekomen op de arbeidsmarkt, perspectief krijgen op werk en meedoen naar vermogen en verdient, als de organisatie dat zelf ook wil, wat D66 betreft ook een nieuwe, positieve positionering en naam.
86. Basisvaardigheden als voorwaarde om mee te doen. **D66 maakt de aanpak van laaggeletterdheid en beperkte digitale vaardigheden prioriteit en breidt deze laagdrempelig uit naar meer plekken in de stad,** zoals buurt- en wijkcentra, aanvullend op de gezinsaanpak.

Hoofdstuk 3

Groen, groei en beweging

Groen, groei en beweging

Maastricht groeit, verdicht en verandert. Dat vraagt om duidelijke keuzes in hoe we onze schaarse ruimte gebruiken. D66 kiest voor een stad die gezond, groen en bereikbaar is, waar bewegen vanzelfsprekend wordt en waar de openbare ruimte uitnodigt tot ontmoeting. Investeren in groen, mobiliteit en beweging is geen luxe, maar een voorwaarde voor gezondheid, leefbaarheid en brede welvaart.

3.1. Energie en klimaat

Energie is geen abstract doel, maar een randvoorwaarde voor wonen, werken en bewegen in Maastricht. Het stroomnet zit vol, ruimte is schaars en de vraag groeit. D66 kiest ervoor om niet te wachten, maar actief richting te geven. Dat betekent keuzes maken, knelpunten oplossen en slimme oplossingen versnellen.

87. **D66 kiest voor een actieve regierol van de gemeente.** Niet alleen stimuleren, maar sturen waar dat nodig is. Energie-infrastructuur is net zo essentieel als wegen en scholen en wordt vanaf het begin meegenomen in ruimtelijke plannen, gebiedsontwikkelingen en economische keuzes. Projecten gaan alleen door als de energievoorziening op orde is. Waar nodig participeert de gemeente in energieprojecten, jaagt zij aan en brengt partijen bij elkaar. Niet afwachten, maar doen wat nodig is om vooruit te komen.
88. **D66 prioriteert het oplossen van netcongestie.** Het volle stroomnet mag geen rem blijven op wonen en werken. We versnellen netverzwaring én nemen slimme oplossingen direct mee, samen met netbeheerders, provincie en het Rijk. Energie-infrastructuur plannen we vooruit, niet achteraf.
89. **D66 kiest voor gebiedsgerichte oplossingen.** Op bedrijventerreinen en campussen stimuleren en organiseren we gezamenlijke aanpakken: energie delen, warmte uitwisselen en samen investeren in opwek en opslag. Via parkmanagement, energiehubs en lokale netten maken we bedrijventerreinen minder afhankelijk van het overvolle net. Waar samenwerking logisch is, organiseert de gemeente die ook.
90. **D66 wil slimme opslag en lokale netten versnellen.** Buurtbatterijen, smart grids en lokale opslag worden actief toegepast bij wooncomplexen, bedrijventerreinen en publieke voorzieningen. Zo benutten we lokaal opgewekte energie beter en vlakken we pieken op het net af.
91. **D66 geeft prioriteit aan lokale opwek op logische plekken.** Zon op daken van bedrijven, scholen, sporthallen en parkeerterreinen krijgt voorrang. Gemeentelijk vastgoed zetten we actief in voor opwek en opslag. Zo blijft de opbrengst lokaal en vergroten we de veerkracht van het energiesysteem.
92. **D66 wil een proeftuin voor slimme energiesystemen rondom Randwyck, Brightlands Maastricht Health Campus en het academisch ecosysteem.** Wat hier werkt, passen we direct toe in wijken en bedrijventerreinen.
93. Een gezonde, duurzame en toekomstbestendige economie vergt investeringen van ons allemaal. Alleen moeten hiervoor de randvoorwaarden wel op orde zijn. **Pas bij een verzwaring van het net, de realisatie van meer duurzame oplaadpunten en breed beschikbaar materiaal wil D66 de Zero Emissie Zone (ZES) breder doorvoeren.** De verleende ontheffingen en ontheffingsgronden blijven gehandhaafd.

3.2. Mobiliteit

D66 kiest voor een stad waarin verschillende vormen van mobiliteit elkaar versterken. Maastricht moet een stad zijn waar je prettig kunt lopen, veilig kunt fietsen, betrouwbaar met het openbaar vervoer reist en waar de auto een plek heeft zonder de stad te domineren. Mobiliteit gaat voor D66 niet over snelheid alleen, maar over veiligheid, gezondheid, bereikbaarheid en kwaliteit van ruimte. Dat vraagt om duidelijke keuzes. Niet alles kan overal, maar elke straat moet logisch zijn ingericht voor wat daar past.

94. **D66 kiest de fiets als norm voor verplaatsingen binnen Maastricht.** We realiseren vrijliggende fietspaden op drukke routes zoals de Peter Huysenslaan, Maasboulevard, Porseleinstraat en Malbergsingel. Waar dat niet kan, richten we straten in als fietsstraat, onder andere op de Lage Kanaaldijk, Mergelweg, Bloemenweg en op de ventwegen van de Wilhelminasingel, Prins Bisschopsingel, Meerssenerweg en Akersteenweg. D66 pleit daarbij voor een actief, duidelijk en goed functionerend fietsparkeerbeleid.
95. **D66 wil één helder snelhedenbeleid.** 70 km/u op de Noorderbrug, 50 km/u op de Kennedybrug, singels en wijkontsluitingswegen en 30 km/u als standaard in woonstraten. Op busroutes zonder fietspaden in Daalhof-Noord, Heugem en Heer verlagen we de maximumsnelheid van 50 naar 30 km/u. Op wegen die een meer doorgaand karakter hebben en waar recent 30 km/u als maximum snelheid is ingevoerd, zoals de Meerssenerweg, vergroten we de herkenbaarheid door aangepaste wegmarkeringen.
96. **D66 investeert in een samenhangend fietsroutenetwerk.** De Maasroute tussen Kennedybrug en Servaasbrug krijgt een ruim tweerichtingsfietspad door het Stadspark. De Groene Loper wordt verlengd naar Randwyck via een exclusieve langzaamverkeersroute tussen de Bloemenweg en de Gaetano Martinolaan.
97. **D66 wil dat wijken beter verbonden worden met binnenstad en stations.** We verbeteren fietsroutes vanuit De Heeg via de Maastrichterweg, vanuit Amby door het Geusselpark en vanuit Belfort en Daalhof via de Blauwe Loper. Station Wyck wordt beter bereikbaar via de Botermijn en een verkeersluwe Wilhelminasingel, met vlottere oversteken richting Stationsstraat en Sint-Servaasbrug.
98. **D66 kiest voor betrouwbaar en grensoverschrijdend openbaar vervoer als aanvulling op lopen en fietsen.** Busroutes blijven goed bereikbaar en veilig. Overstappen tussen fiets, bus en trein worden logisch ingericht, met voldoende fietsparkeerplekken bij stations en haltes. We werken een toekomstbeeld voor OV in onze stad, zodat er 4 jaar lang duidelijkheid is over busverbindingen in onze stad, in plaats van incidentele wijzigingen die terecht hebben geleid tot onvrede.
99. **D66 wil samen met de provincie als concessieverlener werken aan nieuwe initiatieven om het openbaar vervoer toegankelijk, betaalbaar en bereikbaar te houden,** ook als dit ons als gemeente extra geld kost.
100. **D66 stuurt autoverkeer en laat het niet domineren.** We kiezen voor een autoluwe binnenstad en een nieuw verkeerscirculatieplan voor Wyck en de (ruime) binnenstad, geïnspireerd op Gent. Doorgaand verkeer, zoals over de Wilhelminasingel, wordt onmogelijk gemaakt. Bestemmingsverkeer blijft mogelijk.

101. **D66 borgt fiets- en voetgangersprioriteit in alle besluiten.** Alle ruimtelijke plannen en infrastructurele projecten worden standaard getoetst op voetgangerskwaliteit, fietsvriendelijkheid en verkeersveiligheid. We behouden gratis bewaakte fietsenstallingen, realiseren snel de stalling in Mosae Forum en plaatsen extra fietstrommels in wijken. Nieuwe fietsverbindingen, zoals bij Borgharen en over het Afvoerkanaal richting Boschpoort, krijgen altijd volwaardige aansluitingen. En we hebben daarbij altijd aandacht voor de toegankelijkheid voor mensen met een beperking en veiligheid voor iedereen, ook 's nachts.
102. Handhaving moet leiden tot beter gedrag, niet tot disproportionele lasten. **D66 kiest er daarom voor om de kosten voor het ophalen van fout geparkeerde fietsen bij het fietsdepot te verlagen.** Een boete van 50 euro staat nu te ver af van de waarde van veel fietsen en werkt averechts. We brengen kosten en effectiviteit weer in balans, zodat fietsen aantrekkelijk blijft.
103. Maastricht is een stad van bruggen. **D66 staat alleen open voor aanpassing of verplaatsing van de Bassinbrug als er een volwaardig alternatief is.** Dat wil zeggen: als lopen en fietsen minimaal even goed, veilig en direct worden gefaciliteerd en de verbinding tussen binnenstad en Sphinxkwartier niet verslechtert. Voor de spoorbrug geldt dat deze in de toekomst een rol kan spelen als het gaat om grensoverschrijdend vervoer, maar tegelijkertijd van belang is in het kader van hoogwaterveiligheid. **D66 wil samen met partners aan de andere kant van de grens, de provincie en het Rijk onderzoeken wat de beste opties zijn voor de spoorbrug.** Indien de spoorbrug vanuit hoogwaterveiligheid gesloopt moet worden, moet daar wat D66 betreft ten minste een goed alternatief tegenover staan dat het grensoverschrijdend vervoer versterkt.
104. **D66 zet in op goed en toekomstgericht onderhoud van de sluizen in Maastricht als onderdeel van een veilige, leefbare en klimaatbestendige stad.** Met toenemende extremen in weer en waterstanden vraagt dit om vooruitdenken en verantwoordelijkheid nemen. De gemeente maakt hiervoor samen met andere overheden heldere afspraken, zorgt voor tijdige investeringen en voorkomt dat noodzakelijk onderhoud wordt doorgeschoven. Zo beschermen we de stad en haar oevers, nu en op de lange termijn.

3.3. Groen en leefomgeving

De inrichting van onze stad bepaalt hoe gezond, veilig en prettig het dagelijks leven is. D66 kiest ervoor om groen, gezondheid en kwaliteit van de openbare ruimte leidend te maken in hoe Maastricht groeit. Niet als bijzaak, maar als uitgangspunt bij elke ruimtelijke keuze.

105. **De Omgevingsvisie als kompas voor keuzes.** D66 wil dat de Omgevingsvisie het samenhangende kader wordt voor wonen, mobiliteit, economie, groen, erfgoed en leefbaarheid. Niet als papieren document, maar als richtinggevend instrument dat helpt om duidelijke keuzes te maken, belangen af te wegen en inwoners vroegtijdig te betrekken bij ruimtelijke ontwikkelingen.
106. **Een heldere toekomstvisie voor Maastricht richting 2040.** D66 wil dat Maastricht een langetermijnvisie ontwikkelt op hoe de stad er in 2040 uit kan zien, uitgewerkt in meerdere realistische scenario's. Zo maken we inzichtelijk welke keuzes leiden tot welke stad, en geven we inwoners en raad echte regie op de toekomst van Maastricht.

107. **D66 wil gezondheid standaard meewegen in alle ruimtelijke plannen en iedere herinrichting benutten om de stad groener en koeler te maken.** Bij nieuwe woonwijken, herinrichting van straten en grote onderhoudsprojecten kijken we altijd naar beweging, luchtkwaliteit, schaduw en verblijfskwaliteit en bouwen we maar mogelijk natuurinclusief. De gezonde keuze moet vanzelfsprekend worden: lopen, fietsen, spelen en buiten zijn krijgen prioriteit. Elke straat die open gaat, is een kans. Minder verharding waar het kan, meer bomen, betere wateropvang en meer schaduw. Groen en verkoeling worden standaard onderdeel van onderhoud en herontwikkeling, geen sluitpost.
108. **D66 prioriteert vergroening waar de nood het hoogst is.** We brengen hittestress en verharding per wijk in kaart en investeren gericht in buurten waar veel steen samenkomt met kwetsbare bewoners, zoals ouderen, jonge kinderen en mensen met een kwetsbare gezondheid. Niet elke wijk krijgt hetzelfde, maar elke wijk krijgt wat nodig is om koel, gezond en leefbaar te blijven.
109. **D66 wil sneller zichtbaar resultaat met groen dat direct werkt.** Waar structurele vergroening tijd kost, zetten we tijdelijk en slim in: extra bomen, schaduwplekken, vergroende gevels, waterdoorlatende materialen en zitplekken in de schaduw. Wat werkt in pilots, rollen we versneld uit.
110. **D66 wil een Maastrichts vergroeningsfonds als versneller van vergroening in de wijk.** Vergroening hoeft niet te wachten op grote projecten of alleen vanuit de gemeente te komen. Wij willen dat mensen samen aan de slag kunnen om hun straat of buurt groener te maken. Met een laagdrempelig vergroeningsfonds en ondersteuning vanuit het CNME geven we bewoners, VvE's, scholen en buurtinitiatieven ruimte om zelf aan de slag te gaan met groen in hun straat, plein, gevel of binnentuin. De gemeente ondersteunt met kennis, materiaal en cofinanciering, maar laat initiatief en eigenaarschap bij de buurt.
111. **D66 wil de ENCI weer op de kaart zetten.** Samen met de provincie, het Rijk en huidige eigenaar houden we het industrieel erfgoed in stand en werken we aan een aantrekkelijke recreatie-, studie- en werkplek. We zorgen voor een goede verbinding tussen ENCI en de binnenstad.

3.4. Bewegen en sport

Maastricht moet een stad zijn waar gezond leven vanzelfsprekend is, niet omdat het moet, maar omdat de stad daartoe uitnodigt. D66 wil investeren in parken, pleinen en straten die uitnodigen tot verblijf en activiteit voor jong en oud, met ruimte om te spelen, te sporten en elkaar te ontmoeten. We positioneren Maastricht als sportstad, hebben ambities om grote sportevenementen naar onze regio te halen en willen mensen vooral inspireren om zelf in beweging te komen.

D66 verbindt groen, spelen, bewegen en ontmoeten tot één samenhangende aanpak. Groene schoolomgevingen, speel- en beweegplekken, informele sportlocaties en prettige verblijfsplekken vormen samen de basis. Bij herinrichting van straten, pleinen en parken worden bewegen en verblijf standaard meegenomen.

112. **D66 wil meer toegankelijke en veilige waterplekken in de stad.** Water biedt verkoeling bij hitte en is aantrekkelijk om te spelen en te verblijven. We ontwikkelen waterspeelplekken die veilig zijn voor kinderen, goed ingepast in parken en pleinen en aantrekkelijk voor alle leeftijden. Water wordt zo een actief onderdeel van een gezonde en klimaatbestendige stad.
113. **D66 kiest voor 'beweeglinten' door wijken waar lopen, fietsen, spelen en verblijven samenkomen.** Deze linten verbinden scholen, sportvelden, parken en buurten via veilige en groene routes, met bankjes, schaduw, waterpunten en ruimte om even te blijven hangen. We verbeteren de veiligheid en toegankelijkheid van (snel)fietsverbindingen en wandelpaden en maken zo dagelijks bewegen makkelijk en zichtbaar, juist ook in wijken waar dat niet vanzelfsprekend is.
114. **D66 wil meer, beter verlichte, veilige en herkenbare hardloop- en wandelrondjes door de stad.** Langs de Maas, de Groene Loper, het Stadspark en door wijkparken realiseren we vaste routes met duidelijke bewegwijzering, herkenbare afstanden en goede verlichting. Dat maakt sporten in de openbare ruimte laagdrempelig, veilig en aantrekkelijk, ook in de avonduren.
115. **MVV hoort een toekomstbestendig stadion te krijgen op een plek die past bij de stad.** Voor D66 is herontwikkeling op de Mondi-locatie een serieuze en logische optie, mits dit ruimtelijk, verkeerskundig en maatschappelijk in te passen is. De gemeente werkt hier actief aan mee, maar draagt geen onevenredig risico. Maastricht schept duidelijke ruimtelijke kaders, versnelt procedures waar mogelijk en denkt mee over inpassing en bereikbaarheid, en investeert daar waar publieke doelen worden gediend en financiële risico's beheersbaar zijn. De primaire verantwoordelijkheid voor exploitatie en realisatie ligt bij MVV zelf.
116. **D66 investeert gericht in sportieve ontmoetingsplekken in de stad.** We breiden sport- en beweegvoorzieningen uit op plekken waar veel jongeren komen en waar ruimte is voor informele sport. Ook zoeken we naar dwarsverbanden tussen topsport en breedtesport en bijvoorbeeld sport en onderwijs, bijvoorbeeld als we kijken naar de ontwikkelingen rondom MVV.
117. **D66 wil de Griend verder ontwikkelen tot een sportieve hotspot, met onder andere een pumptrack en ruimte voor urban sports.** Ook blijven we inzetten op BMX-clinics en vergelijkbare initiatieven die kinderen letterlijk in beweging brengen en het plezier in sport vergroten.
118. **D66 wil sportverenigingen versterken en vrijwilligers niet onnodig belasten.** Verenigingen zijn plekken van ontmoeting, opvoeding en verbinding. We ondersteunen hen bij verduurzaming, toegankelijkheid en het delen van accommodaties met scholen en buurten. Minder bureaucratie, meer ruimte om te doen waar verenigingen goed in zijn.
119. **D66 kiest voor Maastricht als zichtbare sportstad.** We maken ruimte voor grote sportevenementen en versterken onze positie als wielersstad. **Naast de Amstel Gold Race wil D66 dat Maastricht minimaal eens in de twee jaar gaststad is van een groot wielers- of ander topsportevenement.** Dat brengt trots, energie, economische spin-off en inspiratie om zelf in beweging te komen.

Hoofdstuk 4

Samen de stad maken

Samen de stad maken

In Maastricht leven we samen en waar we dat nog niet doen, moet de gemeente helpen om de brug te slaan tussen groepen, verenigingen en mensen. Samen staan we sterker dan en alleen. En juist in diversiteit en inclusiviteit zit onze kracht als Maastricht.

4.1. Wijken

Een sterke wijk begint niet bij beleid, maar bij mensen. Bij de buurman die een sleutel bewaart, de vrijwilliger die het buurthuis opent, de trainer langs het veld, de ouder in de kantine of als luizenpluizer op school. Al dat dagelijkse, vaak stille werk houdt Maastricht bij elkaar.

D66 kiest voor wijken waar mensen elkaar kennen en zich thuis voelen. Waar jong en oud elkaar ontmoeten, waar hulp dichtbij is en waar iedereen kan meedoen. Dat vraagt niet om meer regels, maar om vertrouwen, ruimte en aanwezigheid. En om een gemeente die niet boven organisaties maar tussen de mensen in de wijk gaat staan.

D66 staat voor een veilige stad waarin mensen zich vrij kunnen bewegen en thuis voelen in hun eigen buurt. Veiligheid vraagt om zichtbaarheid waar nodig, preventie waar het kan en samenwerking waar het moet.

120. **D66 wil dat mensen in de wijk samen aan de slag kunnen en pleit daarom voor een wijkfonds, waarin bewoners, ondernemers en maatschappelijke initiatieven gezamenlijk een plan kunnen indienen én uitvoeren voor hun wijk.** De gemeente stopt met versnipperde subsidies en kiest voor vertrouwen: wie samen een plan maakt en wil uitvoeren dat de leefbaarheid, veiligheid en aantrekkelijkheid versterkt, kan daarvoor een beroep doen op dit wijkfonds.
121. **D66 investeert gericht in plekken van ontmoeting.** Pleinen, buurthuizen, parken en wijkvoorzieningen krijgen prioriteit, zodat jong en oud elkaar kunnen ontmoeten en gemeenschappen kunnen groeien. Wat werkt in deze wijken, breiden we stap voor stap uit naar andere buurten in Maastricht.
122. Mensen maken de buurt. **D66 wil buurtnetwerken actief ondersteunen én waarderen** door regels te vereenvoudigen, versnipperde subsidies te bundelen en initiatief zoveel mogelijk bij de wijk te laten. We waarderen dit samen-buurt-maken met een jaarlijkse buurtprijs voor initiatieven die laten zien hoe gezamenlijke inzet de wijk sterker maakt.
123. **Meedoen moet voor iedereen mogelijk zijn.** D66 wil dat mensen met een beperking volwaardig kunnen deelnemen aan onderwijs, werk, sport, cultuur en vrijwilligerswerk. We nemen fysieke en sociale drempels weg en voeren het VN-verdrag inzake de rechten van mensen met een beperking actief uit. Inclusie en toegankelijkheid zijn uitgangspunt bij alle wijkinvesteringen.
124. **D66 zet in op een dekkend netwerk van openbare toiletten, verspreid over de hele stad en goed toegankelijk voor iedereen.** Als initiatiefnemer van dit onderwerp blijft D66 aandringen op uitvoering en uitbreiding, zodat Maastricht een stad is waar iedereen zich vrij kan bewegen, verblijven en meedoen.
125. Een veilige, inclusieve en bereikbare Maastrichtse nacht. **D66 zet door op de Nachtvisie: veilig uitgaan, duidelijke afspraken, inclusiviteit en goede nachtelijke OV-verbindingen, in balans met leefbaarheid voor bewoners.**

126. **D66 kiest voor een zichtbare en aanspreekbare aanwezigheid van handhaving en politie op plekken waar inwoners structureel overlast en onveiligheid ervaren.** Gericht, herkenbaar en in nauwe verbinding met de wijk.
127. **D66 zet in op preventie met gedrag: vroeg signaleren, begeleiden en ondersteunen om te voorkomen dat problemen escaleren.** We investeren in jeugdwerk, onderwijs en sociale netwerken in buurten waar de druk het grootst is, zodat perspectief zwaarder weegt dan repressie.
128. Veilige en leefbare openbare ruimte door ontwerp en beheer. **D66 zet in op openbare ruimte die uitnodigt tot normaal gebruik:** goed verlicht, overzichtelijk en goed onderhouden. Veiligheid begint bij straten en pleinen die van iedereen zijn en waar sociale controle vanzelf ontstaat.
129. **D66 wil dat vrouwen veilig zijn op straat in Maastricht.** We investeren gericht in betere verlichting, overzichtelijke inrichting van straten en pleinen, veilige loop- en fietsroutes en zichtbare handhaving. Samen met vrouwenorganisaties, jongeren en bewoners brengen we onveilige plekken in kaart en pakken we die gericht aan, zodat de stad ook 's avonds en 's nachts van iedereen is.
130. **D66 wil extra investeren in wijken waar de veiligheid onder druk staat, met een gerichte aanpak samen met politie, welzijn en bewoners.** Omdat criminaliteit niet stopt bij de gemeentegrens, werken we actief samen met partners over de grens, zodat ondermijning en georganiseerde criminaliteit effectiever worden aangepakt en wijken weer veiliger worden. Eén integrale aanpak van overlast en complexe problematiek. **D66 kiest voor een samenhangende aanpak waarin zorg, veiligheid, onderwijs en handhaving samenwerken.** Mensen met verward of grensoverschrijdend gedrag krijgen passende ondersteuning, met duidelijke grenzen waar de veiligheid van de omgeving in het geding komt.
131. **D66 kiest voor focus.** We investeren langdurig en samenhangend in wijken waar de druk op leefbaarheid en kansen het grootst is. **Pottenberg en Nazareth krijgen daarom prioriteit in tijd, capaciteit en aandacht.** Deze inzet loopt over meerdere raadsperiodes en wordt niet telkens opnieuw uitgevonden.
132. We bouwen wijkgericht aan **sterke allianties, met duidelijke afspraken over verantwoordelijkheid, doelen en zichtbare resultaten en partners zoals** woningcorporaties Woonpunt, Servatius, Maasvallei, Wonen Limburg, welzijnsorganisatie Trajekt, zorg- en ggz-partners Envida en Mondriaan.
133. **D66 vindt dat er in iedere wijk of stadsdeel een duidelijk aanspreekpunt moet zijn die namens de gemeente kan ingrijpen** bij klachten over zwerfvuil, zwerffietsen, graffiti in de openbare ruimte.

4.2. Cultuur, erfgoed en verenigingen

D66 kiest voor cultuur als publieke waarde en als motor van een levendige stad. Cultuur is geen bijzaak, maar bepaalt hoe Maastricht zich voelt, ontwikkelt en verbindt. Daarom investeert D66 met lef en continuïteit in cultuur, van amateurkunst tot topinstellingen.

134. **D66 kiest voor één samenhangend cultureel ecosysteem.** We stimuleren samenwerking tussen makers, instellingen en opleidingen in programmering, talentontwikkeling en het delen van faciliteiten. Zo versterken organisaties elkaar en krijgen makers ruimte om door te groeien in Maastricht, in plaats van te vertrekken. De gemeente neemt hierin een actieve rol als partner. **D66 kiest voor een gemeente die mogelijk maakt, verbindt en meedenkt**, met duidelijke aanspreekpunten en betere interne afstemming. Goede ideeën moeten niet stranden op procedures, maar groeien.
135. **Talent moet kunnen blijven en wortelen in de stad.** Met de Toneelacademie, het Conservatorium en de Jan van Eyck Academie heeft Maastricht een unieke culturele positie. D66 wil deze opleidingen sterker verbinden met de stad, zodat jonge makers hier kunnen wonen, werken en ondernemen.
136. **D66 staat voor sterke podia voor de stad. Wij zijn voorstander van de Bonbonnière** als open huis voor cultuur en debat en zien potentie in deze gedeelde plek, ruimte voor experiment en samenwerking en de verbinding met de Universiteit Maastricht. **We willen dat Theater aan het Vrijthof toekomstbestendig wordt gemaakt**, met investeringen op het juiste moment en steeds meer zelfstandigheid. Dat betekent ook dat wij investeringen in de Middenzaal pas willen doen zodra er een goed onderbouwde businesscase ligt, waaruit blijkt dat er behoefte én toekomst is voor deze zaal, in relatie tot andere podia.
137. **De Muziekgieterij blijft wat D66 betreft het kloppend hart van de Maastrichtse popcultuur en krijgt stabiliteit om te investeren** in talentontwikkeling, repetitieruimtes en een breed programma voor amateur- en professionele makers.
138. **D66 kiest en zet in op een actieve en regievoerende uitvoering van de Kerkervisie, waarbij leegkomende kerken in Maastricht doelgericht worden herontwikkeld voor wonen, zorg, cultuur en onderwijs.** We laten karaktervolle gebouwen niet leegstaan of verloederen, maar maken ze onderdeel van de oplossing voor woningnood en leefbare wijken. De gemeente pakt de regie, versnelt procedures en werkt samen met de buurt, eigenaren en initiatiefnemers om van voormalige kerken weer plekken van betekenis te maken.
139. **Sterke regionale media zijn onmisbaar.** D66 steunt de ontwikkeling van een robuuste regionale omroep en zorgt samen met andere gemeenten voor een stabiele basis voor onafhankelijke journalistiek. De politiek schept randvoorwaarden, maar bemoeit zich nooit met de inhoud.
140. **Cultuur moet vindbaar zijn.** D66 ondersteunt een toegankelijke en actuele uitagenda, fysiek en online, waarin het volledige culturele aanbod samenkomt en waarin ook de Euregio zichtbaar is.
141. De Mestreechter taal hoort niet in een museum maar bij de toekomst van de stad. Dat betekent dat we de taal niet alleen willen bewaren en koesteren, maar vooral ook doorgeven. **D66 koestert het Mestreechs en wil investeren in het doorgeven aan de volgende generatie met nieuwe vorm en inhoud en middelen**, voor thuis, online, in de klas en kinderopvang.

4.3. Vrij en jezelf kunnen zijn

Vrij en jezelf durven zijn gaat niet over vlaggen, labels of symbolen. Het gaat over de vraag of je je hand kunt vasthouden op straat zonder om te kijken. Of je op school, op het werk en in de zorg gewoon jezelf kunt zijn, zonder angst voor uitsluiting, intimidatie of geweld. D66 zet de komende jaren dan ook in op gerichte maatregelen die onze stad veiliger en fijner maken voor de LHBTIQ+ gemeenschap, niet in woorden, maar in wat mensen dagelijks ervaren.

142. **Niet over maar met: D66 kiest voor samenwerking met de gemeenschap.** Samen met onder andere COC Limburg geven we uitvoering aan het regenboogstembusakkoord. Ons 10-puntenplan 'Zichtbaar jezelf kunnen zijn' werken we uit in concrete maatregelen voor wijken, scholen, zorg en sport.
143. **D66 wil dat Maastricht actief regenboogbeleid voert.** Acceptatie van LHBTIQ+'ers staat onder druk. Dat laten we niet gebeuren. De gemeente voert regie met een duidelijke coördinator, structureel budget en meetbare, jaarlijkse doelen, zodat inclusie geen bijzaak is maar vast onderdeel van beleid.
144. **D66 wil veiligheid op straat en in de nacht. In de aanpak van straatintimidatie en de Nachtvisie krijgt inclusiviteit expliciet aandacht.** Asociaal, discriminerend en intimiderend gedrag richting LHBTIQ+'ers, vrouwen en anderen accepteren we niet en pakken we aan, omdat iedereen zich vrij en veilig door de stad moet kunnen bewegen.
145. **D66 wil leren van en samenwerken met andere steden.** We sluiten aan bij bewezen aanpakken uit andere regenbooggemeenten en vertalen die naar Maastricht, zodat goede ideeën snel worden toegepast en resultaat opleveren.
146. **D66 dat de gemeente herkenbaar is als bondgenoot/'ally'.** Maastricht laat zien waar zij voor staat: we hijsen de regenboogvlag op Coming Out Day maar zorgen vooral voor inclusieve dienstverlening en concrete plannen die Maastricht ook voor de LHBTIQ+ gemeenschap de mooiste stad van Nederland maakt én houdt.

Hoofdstuk 5

Bestuur: sturen en samenwerken

Bestuur: sturen en samenwerken

Een sterke democratie vraagt om een open bestuurscultuur en duidelijke rolverdeling. D66 wil een bestuur dat aanspreekbaar is, verantwoordelijkheid neemt en durft te kiezen. Dat betekent geen eindeloze verkenningen of pilots zonder besluit, maar heldere keuzes, met ruimte om later bij te sturen. Bestuur en organisatie zijn transparant over wat kan en wat niet, en leggen daar actief verantwoording over af aan de gemeenteraad en aan inwoners.

De gemeenteraad bepaalt de koers. D66 staat voor een raad die stuurt op hoofdlijnen, duidelijke kaders stelt en het college controleert op resultaten. Politieke keuzes worden in de raad genomen en uitgelegd en zijn zo transparant mogelijk. Het College bestuurt binnen die kaders, voert het beleid uit, hakt knopen door en legt verantwoording af over de gemaakte keuzes. Duidelijkheid en voorspelbaarheid zijn daarbij essentieel.

De ambtelijke organisatie werkt oplossingsgericht en dienstbaar aan de stad. Ambtenaren krijgen ruimte om binnen de regels mee te denken en actief te zoeken naar wat wél kan. De gemeente is partner van de stad en krijgt tegelijkertijd steeds meer taken. D66 heeft waardering voor de inzet en professionaliteit van ambtenaren. Tegelijkertijd gaat niet altijd alles goed. Wij willen dat de gemeente een lerende én veilige organisatie is en blijft investeren in ambtelijk vakmanschap, juist in deze tijd waarin er veel wordt gevraagd van mensen in publieke dienst. Fouten mogen benoemd worden en evaluaties leiden tot verbetering van beleid en uitvoering.

Samen vormen raad, college en organisatie één overheid, die betrouwbaar en aanspreekbaar is, afspraken nakomt en bereid is te leren. Vanuit een gedeelde verantwoordelijkheid dragen we ieder vanuit eigen verantwoordelijkheid bij aan een steeds sterkere stad.

5.1. Democratie

Democratie is voor D66 meer dan één keer in de vier jaar stemmen. Wij willen investeren in een democratie waarin inwoners daadwerkelijk invloed hebben op de keuzes die hun stad raken en iedereen mee kan doen, denken en beslissen.

147. **D66 wil een stadsakkoord op hoofdlijnen**, dat ruimte biedt aan zowel coalitie als oppositie om met eigen initiatieven en voorstellen de stad sterker te maken. Het debat over richtinggevende daarover moet in de gemeenteraad worden gevoerd. We maken daarbij een onderscheid tussen beleid en uitvoering en willen dat het stadsakkoord wordt uitgewerkt in een beperkt aantal beleidskaders per domein. De uitvoeringsplannen die daaruit volgen worden jaarlijks geëvalueerd met de gemeenteraad. Zo ontstaat voorspelbaarheid voor de stad, duidelijkheid over het mandaat van het College en ruimte voor de raad om beleidsmatig te sturen.

148. **D66 wil dat de gemeenteraad meer inhoudelijke voorstellen kan doen en streeft naar minder moties vreemd en meer initiatiefvoorstellen**, zoals in andere gemeenten het geval is. Zo kunnen raadsleden hun mandaat gebruiken om daadwerkelijk inhoudelijk een verschil te maken en ontstaat daarover een sterker debat in de raad. Acute problemen kunnen altijd via moties vreemd geagendeerd worden, maar bredere wensen worden uitgewerkt door raadsleden in een nota, zodat zij in de raad beter inhoudelijk behandeld kunnen worden.
149. **D66 zet in op nieuwe vormen van democratie** die gebruikmaken van de kennis, ervaring en creativiteit die in de stad aanwezig zijn. Bij grote vraagstukken organiseren we zwermdemocratie: inwoners, professionals, ondernemers en maatschappelijke organisaties denken vanaf het begin mee over oplossingen. Niet als inspraak achteraf, maar als onderdeel van de besluitvorming.
150. **D66 wil de burgerbegroting stap voor stap uitbreiden tot een volwaardig instrument, waarin inwoners niet alleen aangeven wat zij belangrijk vinden, maar ook samen afwegen wat minder prioriteit krijgt**, want meedoen betekent ook verantwoordelijkheid nemen.
151. D66 staat voor politiek waarin we niet over, maar met mensen praten en wil juist de stemmen uit de stad die nog niet of minder gehoord worden, laten klinken in de raadszaal. **Daarom wil D66 de komende periode, net zoals in andere gemeenten al is gebeurd, ten minste één G-debat organiseren, voor mensen met een beperking**. Ook zetten we in op een pilot voor een burgerberaad, over een relevant thema voor de gemeenteraad. Daarbij zetten we ons maximaal in om jongeren structureel een stem te geven bij beslissingen die hun toekomst raken én de goede samenwerking tussen de gemeenteraad en studentenraad voort.
152. **D66 wil dat inwoners, verenigingen en coöperaties het recht hebben om de gemeente uit te dagen**. Via het 'right to challenge' kunnen zij taken overnemen als zij die beter, slimmer of menselijker kunnen uitvoeren. De gemeente beoordeelt deze voorstellen eerlijk, transparant en zonder onnodige drempels.
153. **D66 is voorstander van een openbaar en actueel lobbyregister**, waarin zichtbaar is welke belangenorganisaties, personen, bedrijven en instellingen contact hebben met bestuurders en ambtenaren over beleid en besluiten. We zoeken hiervoor naar een passende en logische vorm, die inzichtelijk maakt wie inbreng heeft geleverd bij de totstandkoming van een besluit, maar ook praktisch werkt.
154. **D66 wil dat maximale openheid de norm is en besluiten van het college volledig, begrijpelijk en goed vindbaar, actief openbaar worden gemaakt**. Inwoners moeten kunnen volgen welke keuzes worden gemaakt en waarom. Transparantie is geen extraatje, maar de basis voor vertrouwen in de politiek.
155. **D66 wil dat de gemeente zich inzet om zoveel mogelijk van haar inwoners naar de stembus te krijgen tijdens de gemeenteraadsverkiezingen**. De gemeenteraad is immers representatiever naarmate zij de stemmen van meer inwoners vertegenwoordigt. Daarom wil D66 dat de gemeente in de weken voorafgaand aan de verkiezingen een campagne start om alle inwoners, ook diegenen die de Nederlandse taal niet machtig zijn, naar de stembus te krijgen en onderzoekt of het mogelijk is om (meer) mobiele stembureaus in te zetten.

5.2. Dienstverlening

D66 wil een ambtelijke organisatie die meedenkt en mogelijk maakt. Ambtenaren krijgen ruimte om oplossingen te zoeken binnen de regels, in plaats van alleen te toetsen of iets niet kan. Initiatieven uit de stad verdienen één aanspreekpunt, duidelijke termijnen en een eerlijke afweging. Zo wordt de gemeente een partner van inwoners, ondernemers en organisaties.

156. **D66 staat voor duidelijkheid en voortgang: inwoners moeten weten waar zij aan toe zijn en binnen welke termijn zij een besluit kunnen verwachten.** We zetten er in alle communicatie op in dat termijnen redelijk én duidelijk zijn voor wie het betreft.
157. Vertrouwen in de overheid begint bij contact dat werkt. **D66 wil een gemeente die begrijpelijk, bereikbaar en behulpzaam is.** Dienstverlening is er om mensen verder te helpen, niet om ze vast te zetten in regels, formulieren of loketten. We kiezen voor de menselijke maat als uitgangspunt.
158. **D66 zet in op duidelijke en eenvoudige taal.** De gemeente communiceert standaard op B1-niveau, zorgt waar nodig voor vertalingen en bij directe communicatie aan burgers tenminste voor een alternatief in het Engels. Brieven, formulieren en besluiten moeten begrijpelijk zijn zonder juridische bijsluiter. Als inwoners gemeentelijke post niet begrijpen, mogen ze die terugsturen of op het gemeentehuis in de taalwasmachine stoppen en wordt de betreffende brief naar de toekomst aangepast.
159. **D66 wil dat inwoners altijd een echt antwoord kunnen krijgen.** Digitaal waar het kan, persoonlijk waar het nodig is. Wie vastloopt, kan bellen of langskomen en wordt geholpen door iemand die meedenkt en doorpakt. We voorkomen dat mensen van loket naar loket worden gestuurd en organiseren dienstverlening rondom levensvragen, niet rondom interne afdelingen.
160. **Regels die we maken, moeten we ook kunnen handhaven.** D66 vindt dat de gemeente alleen regels vaststelt als naleving realistisch is. Omdat het aantal handhavers nu tekortschiet om overlast en overtredingen goed aan te pakken, kiest D66 voor **uitbreiding van het aantal handhavers**, zodat regels geloofwaardig zijn en de leefbaarheid in wijken daadwerkelijk verbetert.
161. Digitalisering mag nooit leiden tot afstand of wantrouwen. **D66 vindt dat technologie publieke waarden moet versterken.** De gemeente verzamelt alleen gegevens die noodzakelijk zijn, legt uit hoe systemen werken en beschermt privacy actief. Digitale systemen ondersteunen medewerkers en inwoners, maar vervangen nooit het menselijke oordeel.

5.3. Financiën

Goed bestuur vraagt om duidelijke financiële keuzes. D66 wil investeren in de toekomst van Maastricht, juist in een tijd waarin veel op de stad afkomt. Investeren in wonen, jeugd, innovatie en leefkwaliteit is wat ons betreft geen luxe, maar noodzakelijk om Maastricht sociaal en economisch sterk te houden.

162. Tegelijkertijd **vindt D66 dat investeren alleen kan als de basis op orde is**. We bewaken de financiële gezondheid van de gemeente scherp. **De onroerende zaakbelasting voor inwoners stijgt niet harder dan de inflatie**. Als er onvoldoende middelen zijn, maken we expliciete keuzes over wat niet kan. We beloven geen plannen zonder dekking.
163. Van niks, komt niks. **Daar waar investeringen nu de toekomstige positie van Maastricht sterker maken, staat D66 open voor nieuwe fondsen, die liefst een revolverend karakter hebben**, zoals ons voorstel over Brightlands Randwyck.
164. **D66 wil de toeristenbelasting verhogen**, zodat bezoekers eerlijk meebetalen aan de druk die toerisme legt op openbare ruimte, bereikbaarheid, schoonmaak en leefbaarheid. De opbrengsten worden zichtbaar ingezet voor onderhoud van de stad, cultuur en voorzieningen waar ook inwoners van profiteren.
165. **D66 stelt als uitgangspunt dat we geen rekeningen doorschuiven naar de toekomst**. De reserves moeten voldoende zijn om de risico's op te vangen die de gemeente loopt, waarbij meerjarige risico's zwaarder meetellen. **De risicopositie van de gemeente Maastricht mag gedurende de raadsperiode niet structureel verslechteren**.
166. **D66 kiest voor een voorspelbaar financieel beleid**. Dat betekent dat de gemeenteraad tijdig en volledig wordt geïnformeerd over financiële ontwikkelingen, zodat bijsturen mogelijk is vóórdat problemen ontstaan. Geen verrassingen achteraf, maar heldere keuzes vooraf.

Colofon

Dit verkiezingsprogramma is tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het afdelingsbestuur en geschreven door Bert Jongen en Marlou Jenneskens, in nauwe samenwerking met het team kandidaten van D66: Guido Mertens, Miriam Elfassih, Thomas Gardien, Mandy op den Oordt, Mardge Pascaud, Cedric van Gerwen, Johan Pas, Fleur Berden en Mario Sanna.

Op 5 februari is het programma voorgelegd aan de algemene ledenvergadering van de afdeling Maastricht-Heuvelland. Na bespreking en overname van een aantal amendementen, is het verkiezingsprogramma door de leden goedgekeurd en aangenomen.

Wij danken iedereen die een bijdrage heeft geleverd aan dit programma. Alle inbreng van maatschappelijke organisaties, instellingen, ondernemers en mensen uit de stad hebben ons aan het denken gezet en geleid tot concrete punten én ambities. Samen met de ideeën en ambities van onze leden, zowel tijdens de beroemde post-it-sessie als met amendementen, hebben dit het programma, aldus Armand Cremers 'van een 10- tot een 10 gemaakt'. Daarmee kunnen we aan de slag en laten we zien hoe het in Maastricht wél kan!

Redactie

Bert Jongen & Marlou Jenneskens

Vormgeving

Thomas Gardien

Fotografie

Jonathan Vos Photography

Digitale publicatie

Harald Barendse

D66
Maastricht